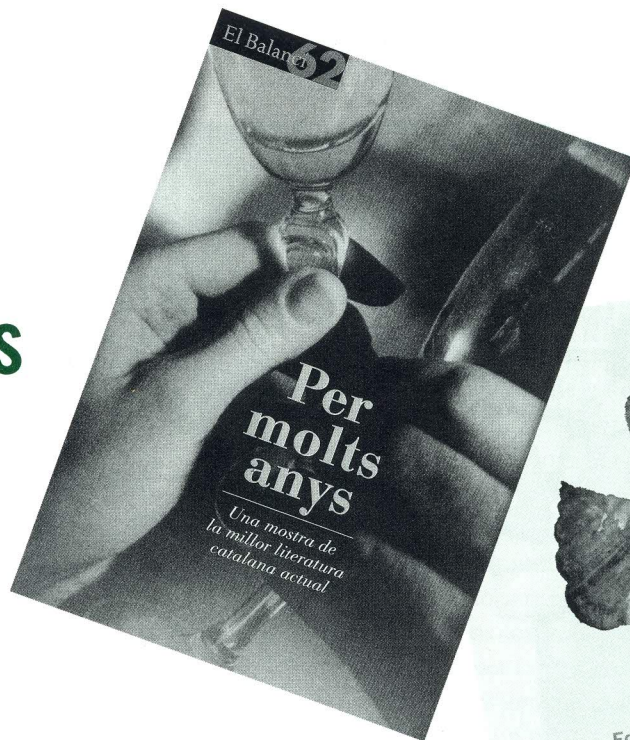
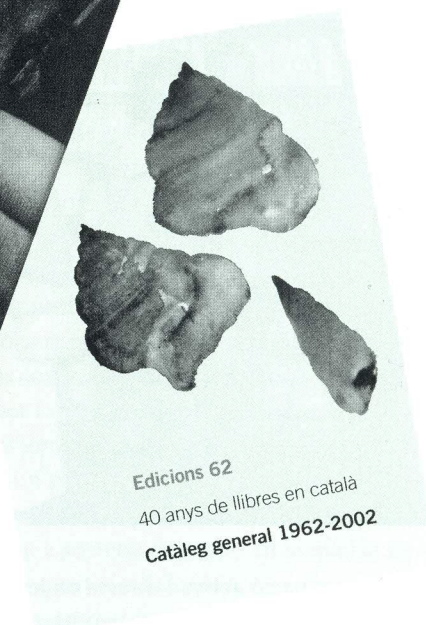

Quaranta anys d'Edicions 62 un balanç d'aniversari

per Manuel Llanas

Vint-i-vuit escriptors de la casa desitgen «per molts anys» a Edicions 62.
El catàleg general d'Edicions 62 recull quatre mil cent set títols.

Per molts i variats motius, Edicions 62 s'ha erigit en una de les editores de casa nostra amb més gruix i presència. Ben mirat, si quaranta anys de vida de qualsevol iniciativa cultural fan respecte, el respecte s'incrementa quan ens referim a una editorial catalana, catalana i en català. A hores d'ara, i en el rànking de longevitat de l'edició en la llengua del país, Edicions 62 ostenta un lloc capdavanter i meritori. Al llarg d'aquests quaranta anys, a més, la casa ha publicat uns quatre mil cent títols (dos mil sis-cents originals i mil cinc-cents traduccions, amb una mitjana superior, doncs, als cent anuals), dels quals ha despatxat trenta-set milions sis-cents mil exemplars en números rodons (són xifres tancades el 30 d'abril de 2002). Es tracta de magnituds molt importants, que parlen per si soles. Encara que només fos per això, pel relleu i la volada, sobre l'empresa s'hi haurien d'haver projectat una colla de monografies, universitàries o no, que n'analitzessin els diferents aspectes que la singularitzen. Ara: els estudis sobre l'edició, desatesos per gairebé tothom, han esdevingut la ventafocs més visible de la nostra història cultural, en la qual sempre ocupen, per falta de bibliografia de base, un espai residual i subaltern. Ningú no sembla tenir cap interès a dedicar-s'hi o a fomentar-los, començant pels editors mateixos, que raríssimament s'han preocupat de deixar algun text, escrit personalment o encarregat, que aportí la indispensable visió de qui ha protagonitzat l'experiència des de dins. O d'aplegar un arxiu mitjanament nodrit i consultable. El contrast entre aquest depauperat panorama nostre i el de, posem per cas, França o Itàlia fa escriure. Quina enveja no provoca, per esmentar un títol recent, la *Storia degli editori italiani*.

Dall'Unità alla fine degli anni Sessanta (Roma-Bari: Laterza, 2000), obra de Nicola Tranfaglia i d'Albertina Vittoria, amb no pas menys que cinquanta pàgines de bibliografia, comentada i farcida de memòries personals d'editors i de treballs sobre editorials de tota mena i condició, grans, mitjanes i petites!

Per fortuna, Edicions 62 s'ha desmarcat d'aquesta incúria generalitzada. Així, el 1979, amb motiu de la publicació del primer miler de llibres, donava a conèixer un catàleg que els reunia precedit per un text valoratiu de Josep Faulí i per una anònima «Petita història d'una editorial catalana», amb informacions molt heterogènies i substancioses; i arran del vint-i-cinquè aniversari, el 1987, n'apareixia un altre, de catàleg general, aquest cop flanquejat per unes extenses memòries de J.M. Castellet, per una contextualització de la història de la casa dins el panorama de l'edició en català deguda a Francesc Vallverdú i per una síntesi en xifres de la trajectòria obra de Ramon Bastardes. (Ramon Bastardes, fundador d'Edicions 62 amb Max Cahner, moria el setembre de 2002, justament quan preparava la commemoració d'aquests quaranta anys.) Cal esperar que l'editorial perseveri en aquesta pràctica, digna de tots els encomis, que de passada serveix d'exemple a allò que desitjablement haurien de fer totes les altres. (Als catàlegs commemoratius de 1962-1992 i 1962-2002, però, no hi figura —exceptuant unes taules i gràfics finals— cap contribució que actualitzi els anteriors.)

A grans trets, Edicions 62 constitueix un model d'editorial literària que, des del principi, inspirada per un alè no sé si dir-ne humanístic, va entendre la literatura en un sentit molt am-

pli i que, en conseqüència, va incidir també amb molta força en el terreny de la filosofia i de les anomenades ciències socials. En aquells inicis, i durant un bon grapat d'anys, un altre afany presidia les diferents iniciatives: el de transferir al català el llegat cultural universal que per raons històriques encara no s'hi havia incorporat, tant el llegat clàssic com el de l'actualitat més viva. D'aquí ve el pes que de sempre, amb els alts i baixos naturals, hi han tingut les traduccions (amb crestes tan vistoses com el 62% de la producció total el 1968 o el 64% el 1990). Les diferents col·leccions, que sobrepassen la setantena (moltes de les quals, però, ja tancades), reflecteixen amb fidelitat aquest feix d'interessos. I, per descomptat, la riquesa del fons. Algunes són tan llegendàries com «Llibres a l'Abast», la més antiga, d'assaig, que avui frega els tres-cents vuitanta títols; com «La Cua de Palla», de novel·la policíaca, que en una primera etapa, closa el 1970, va haver de plegar perquè els índexs de vendes no acompanyaven; com «El Balanci», amb més de quatre-cents cinquanta volums de narrativa contemporània, original i traduïda, d'ençà de 1965; com «Clàssics Catalans del segle XX», continuadora de les recopilacions d'obres completes iniciades a partir de 1940 per l'editorial Selecta; com «L'Escorpi. Teatre/El Galliner», que ja voreja les dues-centes obres; com «El Cangur», de butxaca, avui integrada dins una altra col·lecció de format idèntic i dividida en tres o quatre sèries; com «Les Mil·lors Obres de la Literatura Catalana» (MOLC), una vasta antologia per mitjà de la qual Joaquim Molas va fixar els autors canònics de les nostres lletres quan no se'n parlava gens, del cànon; com la «Història gràfica de Catalunya», que, a càrrec d'Edmon Vallès, encetava amb èxit la línia de llibres de gran format i abundants il·lustracions; o, en fi, com una història de la literatura catalana, coedició de fascicles i llibres que en el bienni 1984-1985 va irrompre en el circuit del quiosc falcada per un massiu desplegament publicitari. No puc estar-me encara d'afegir a aquest repàs tan comprimit, incomplet per força, la història de Catalunya dirigida per Pierre Vilar, i, en especial, el Gran Larousse Català, que a partir de 1990 materialitza el vell somni de l'editorial d'incorporar una enciclopèdia pròpia al catàleg (pedra de toc de tota editorial vigorosa i que s'estimi, segons una convicció molt arrelada), sobretot després de l'experiència fallida dels anys seixanta. Darrerament, les incursions en el món de les publicacions periòdiques (com ara la revista «Descobrir Catalunya») es van saldant amb un positiu èxit de públic. Unes quantes col·leccions de la casa s'han vist notòriament afavorides, a partir de 1979, per la introducció de la llengua i la literatura catalanes a l'ensenyament secundari, amb destinació gairebé exclusiva al qual se'n va idear una altra, «El Garbell». Curiosament, i a desgrat de les evidències numèriques, Edicions 62 en aquells moments manifestava pel llibre escolar un seguit de reticències, més degudes probablement al recel d'afrontar les grans inversions que exigeix que no pas al desdeny pur i simple. Ni la col·lecció «Textos per a l'ensenyament», nascuda amb moltes limitacions, ni una aliança, poc

entusiasta i més aviat efímera, amb la divisió de llibres de text del grup Enciclopèdia Catalana no permeten desmentir la constatació. I això que, encara avui —després de molt temps d'haver-se vist desplaçats per successives modificacions dels plans d'estudis—, dos manuals d'ensenyament es troben dins la relació dels quinze títols més editats per 62. Al capdavant, però, el buit més sensible del catàleg de la casa el constitueix la literatura infantil i juvenil, sistemàticament negligida malgrat la col·lecció «El Trapezi», tancada el 1975 (i en la qual, per cert, es publica per primer cop *Mecanoscrit del segon origen* de Manuel de Pedrolo, a hores d'ara el llibre més venut de la casa, amb cinc-cents cinquanta mil exemplars).

Des d'un punt de vista estrictament empresarial, Edicions 62 també ofereix múltiples aspectes d'interès, susceptibles de ser analitzats i comentats. L'existència des dels orígens d'un consell d'administració i els canvis que s'hi han produït. La subsegüent professionalització i especialització del personal. El fet de comptar, igualment des de ben d'hora, amb una distribuïdora pròpia (en l'actualitat Enlace). La creació d'Ediciones Península, ja el 1965. La crisi de 1969, causada pel projecte de la Gran Enciclopèdia Catalana. Les grans operacions comercials amb la MOLC i amb la MOLU, dues col·leccions difoses per subscripció gràcies al paraigua institucional de la caixa d'estalvis per antonomàsia (des de fa ben poc, per cert, accionista majoritària). La instauració de la venda a crèdit, directament als particulars, per a les obres de més preu. L'absorció d'altres editorials fins a constituir l'actual Grup 62. Els canvis en la direcció literària i en els òrgans de gestió. *Et sic de ceteris*. Tot plegat, el desplegament del catàleg i la marxa empresarial, caldria estudiar-ho a través de les diferents etapes viscudes per l'editorial.

M'allargo massa i he d'acabar. Per celebrar l'aniversari, Edicions 62 ha donat a conèixer un esplèndid, utilíssim i esbalaïdor catàleg general (fa quatre-cents vuitanta pàgines!) i ha publicat el volum 451 d'«El Balanci» (*Per molts anys*), que recull escrits inèdits de vint-i-vuit escriptors de la casa. Ha convocat actes diversos, com ara debats i sessions poètiques. I ha organitzat una exposició, tirant a discreta, sobre els quaranta anys d'activitat en un edifici a tocar de la seu de l'editorial. Un dels plafons de l'exposició recull aparentment la nòmina de «directors, assessors i editors» de les col·leccions: ben bé dues dotzenes de noms. No hi són, però, ni el de Glòria Casals, ni el de Ramon Pinyol, ni el de Llorenç Soldevila ni el d'un servidor, que en el curs d'una dotzena llarga d'anys vam arribar a dirigir-ne quatre, de col·leccions. Si retrec aquesta circumstància no és tan sols amb el desig de denunciar, públicament i impúdicament, un greuge (tot i que em faig gran i ja començo a estar fet a tot), sinó també per posar de manifest una altra de les constants històriques de la casa, experimentada de primera mà abans i ara mateix: la desconsideració i la descortesia en el tracte amb col·laboradors i autors.